

BOSSÒST

Eth pòble de Bossòst, cap deth terçon de Lairissa, nomenat tanben terçon de Bossòst, ei plaçat a 710 mètres de nautada en costat quèr dera Garona e ath long dera carretèra Nacionau 230. En aute costat deth riu i a un petit nucli de cases, comunicat per un pònt de dus arcs nomenat de Sant Fabian, nòm que li vie dera capèla dedicada ad aquest Sant e que presidís aquest petit nucli.

Bossòst ei un important centre de comèrç que viu deth torisme que li proporcione eth país vesin.

Bossòst, siguec nomenat tanben Bolsolst, Belsost, Bolson o Bellsost ena documentacion deth segle XIII e començament deth segle XIV. En aquestes segles siguec ua des alcaldies e lòc de mercat mès importantes dera Val d'Aran, e istoricament a estat era poblacion mès importanta deth Baish Aran.

En an 1.298 quan Arnau de Sant Marçal ère governador e segrestador dera Val tath rei de Mallorca, jurèc salvar es privilètgges d'Aran e jurèc que crubarie dret de peatge a toti es comerçants de dehòra que venguessen tàs fires des pòbles de "Bolsost, Velha e Salarduno", mès non les ac crubarie as naturaus dera Val.

Eth 25 de Noveme de 1.313 en un document escrit en "apud Sanctam Mariam de Belsost", en preséncia de Boson, bisbe de Saint Bertran de Comminges, jurèren fidelitat a Guillem de Castellnou procurador deth rei Jaime II, es quate cònsols e es 54 caps de família deth pòble de Bossòst.

Presidís aquest pòble era glèisa dedicada a Santa Maria, tanben se la coneish coma era Assumpcion de Santa Maria. Ei ua des milhors òbres der art romànic aranés.

ARAN

Numerò

65

DIUENDRES

20-Gèr-1.989

Entrevista

Damb Bienvenido de çò de Ber sach de Bossòst.

- Hè guaire qu'auetz eth ressèc?
- Nosati auem eth ressèc des der an 1.950. Quan se montèc aguest ressèc ja la herem a marchar damb corrent. Montèrem eth ressèc tà comercialisar era husta, perque cau tier en compde que lèu en toti es pòbles dera val i auie ressècs tà servici des madeishi pòbles.

- Coma se plantejaue en aqueth temps ua sobasta de husta?

- Es sobastes se hègen igual que ara e se li daue ath que mès pagaue. Era soleta diferéncia ei qu'auiem uns carnets especiaus e segontes era categoria deth ressèc se li dauen uns punts; es melhors sobastes se les emportauen es que mès punts auien. Nosati coma començauem alavetz auiem pògui punts e mos tocauen es sobastes mès dolentes.

- Coma se hège era extraccion dera husta?

- En prumèr lòc se talhaue tota era sobasta ena tardor e se deishà ue en madeish bòsc enquia era primauera. Normaument se contrac-taue era extraccion a d'autes persones. Ena primauera se lim-piauen es arbes e se treiguien deth bòsc damb bòs e machos. Alavetz coma era fòrça de traccion ère molt limitada, es socs les calie preparar ben, les apariaven ben es caps o morros e es sòles. En molti lòcs a on ère planèr calie embastà'c damb trauèsses de hai e i virauen un shinhau d'aigua atau esguinlauen melhor, senon auien de desatelar era mitat dera tirada e auançà-la en dus o tres còps enquia a on ère mès arribent. Se pòt dider qu'era extraccion dera husta ère un trabalh d'artesanía, perque a mès auien de respectar ath màxim es camins e tiraderes des bòsqui, se non es Ajuntaments non les auessen concedit cap mès sobasta. Tà portar era husta en ressèc se hège damb camions e quauque còp tanben s'auie portat damb carretes tirades per bòs e vaques.

Classe d'aranés

GRAFIA DERA "TH"

- "TH" se lieg coma "t" en bères paraules e coma "ch" en bères autes.

Ex.: Vedèth, eth (t)
Còth, poth (ch).

En Bausen e Canejan se lieg tostep coma "ch". En aguesti lòcs se prononcièn tanben coma "ch" era "d" final e era "t" final qu'altèrne tamb "d" intervocalica.

Ex.: Hered, cantat/cantada.

- Deth punt de vista dera lengua actuau, es critèris entà escriuer "th", les dan es diferéncias dialectaus e era alternança morfologica "th/r".

Ex.: Vedèth/vedèra.
Poth/pora.

- "TH" se trape tostep en posicion finau, trènt-ne es pluraus.

Ex.: Vedèth/vedèths.

ESPÒRT

1.èr TRIATLON DERA NHEU

29 de Gèr de 1.989 en Baquèira-Beret

Aguest triatlon sage d'amassar es tres formes d'esquí mès practicades: Esquí de fondo, esquí de montanha e esquí alpin, saiant de cercar es persones mès complètes en aquestes tres modalitats. Aquesta serà era prumèra pròva d'aquesta modalitat que se pòrte a tèrme en Espanya. Er hèt d'encadenar aquestes pròves entre eres ei eth prumèr còp que se hè en Euròpa.

Se sage damb tot açò, potenciar ua imatge integrader esquí, dant opcion a qu'es especialistes de quinsevg lha des tres modalitats poguen participar ena pròva e constatar era sua regularitat ena madeisha.

Aquesta pròva ei organizada per:

- Centre de Iniciatives Toristiques dera Val d'Aran.
- Club Alpin Aranés.
- Conselh Esportiu dera Val d'Aran.
- Joenessa d'Aran.

(continüe darrèr)

CORNÈR LITERARI

ENGINH D'UN QU'AUIE HÈT DONACION

Un òme que viuie damb es tres hilhes hec donacion de toti es sòns bens en vida, mès se trobèc qu'es hilhes que tant se l'auien estimat, ja non lo volien e lo tractauen molt malament.

Er òme, coma ère desgustat, l'ac condèc a un amic e aguest li dèc ua saca plia de monedes d'òr en tot didèli:

- Te dèishi aquesti sòs tota ua setmana. Barra-te en tòn quarto, metz-te en un lòc que se veigue fòrça ben des der horat deth panh, e compda es monedes d'òr hèt tot eth tapatge que pogues.

Hec açò e londeman ua des hilhes li oferic un bon plat de minjar, tà sajar d'èster ben grata as sòns uelhs. Tota aquera setmana revoludèc es monedes deth saç, e dia a dia totes es hilhes se tornauen mès simpatiques e atentes damb eth.

Tant ben lo tractèren, que moric d'un atac de gota.

Acabats es funeraus, es hilhes anèren a cercar era caisha tà repartí-se es sòs qu'auiu i auie. Era suspresa siguec que quan dauriren era caisha se i trobèren laguens ua grana maça de husta qu'ère ath dessús d'un papèr en quin i auie escrit:

"Aqueth que donacion hèsque de bens e casa, que li foten en cap damb aquesta maça"

Adaptacion deth libre. Aplec de Rondaies Mallorquines de Jordi Raco.

INFORMACIONS

Collabòren:

- Direccion Generau der Espòrt.
- Diputacion de Lleida.
- Conselh Comarcal dera Val d'Aran.
- Ajuntament de Naut Aran
- Baquèira Beret.
- Federacion Catalana Espòrts d'iuèrn
- Federacion d'Entitats Excursionistes de Catalunya.
- Pompièrs dera Val d'Aran.
- Companhia d'esquiadors escala-dors de Vielha

CARACTERISTIQUES:

1èr. Esquí de Fondo.

Se harà en un circuit de 5 Km. en Plan de Beret, ath que se li daràn un totau de dus torns, era modalitat serà libre.

2on. Esquí de Montanha:

Tant lèu acaben era prumèra pròva i aurà ua parçan de transicion a on es participants se vestiràn tà hèr aguesta pròva que acabarà ena part nauta der Stadium de Beret.

3èr. Eslalom Gigant:

Se harà ua baishada damb 25 pòrtes. Es esquiadors auràn de hèr aguesta pròva damb eth materiau qu'auràn utilizat ena pròva d'esquí de montanha.

Eth numerò d'inscripcions se limitarà a 150 personas.

TOTI

CONSELH COMARCAL DERA VAL D'ARAN

DIRECCION GENERAU DE PATRIMONI ESCRIT E DOCUMENTAU DERA GENERALITAT DE CATALUNHA

EDITE:

Centre de Normalisacion lingüistica dera Val d'Aran.

Còto Saforcada, s/nº

Tel.: 64 00 92

25530 VIELHA

REDACTOR:

Joan Leja Cadena

COLLABOREN:

Jovita Ané Sanz

Manuela Ané Brito

IMPRIMÍS:

CNL dera Val d'Aran

DEPÒSIT LEGAL:

L-1328-1987

Es articles e comentaris publicadi en noticiari TOTI sonqu'expressen era opinion des sòns autors.

Eth remoquet dera setmana

Ma Loïsa Estévez Sans

